

Karar Sayısı : 2016/8583

2 Aralık 2015 tarihinde Doha’da imzalanan ekli “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Çevre Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı”nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığınının 8/2/2016 tarihli ve 10445685 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu’nca 16/2/2016 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Ahmet DAVUTOĞLU

Başbakan

N. KURTULMUŞ

Başbakan Yardımcısı

M. ŞİMŞEK

Başbakan Yardımcısı

Y. AKDOĞAN

Başbakan Yardımcısı

Y. T. TÜRKER

Başbakan Yardımcısı

L. ELVAN

Başbakan Yardımcısı

B. BOZDAĞ

Adalet Bakanı

S. RAMAZANOĞLU

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

V. BOZKIR

Avrupa Birliği Bakanı

F. IŞIK

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

S. SOYLU

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. G. SARI

Çevre ve Şehircilik Bakanı

M. ÇAVUŞOĞLU

Dışişleri Bakanı

M. ELİTAŞ

Ekonomi Bakanı

B. ALBAYRAK

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

A. Ç. KILIÇ

Gençlik ve Spor Bakanı

F. ÇELİK

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

B. TÜFENKÇİ

Gümrük ve Ticaret Bakanı

E. ALA

İçişleri Bakanı

C. YILMAZ

Kalkınma Bakanı

M. ÜNAL

Kültür ve Turizm Bakanı

N. AĞBAL

Maliye Bakanı

N. AVCI

Millî Eğitim Bakanı

İ. YILMAZ

Millî Savunma Bakanı

V. EROĞLU

Orman ve Su İşleri Bakanı

M. MÜEZZİNOĞLU

Sağlık Bakanı

B. YILDIRIM

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KATAR DEVLETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
ÇEVRE ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN
MUTABAKAT ZAPTI

Bundan böyle "Taraflar" olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti;

İki ülke arasındaki dostluk ilişkilerini ve stratejik ortaklığı güçlendirme ve çevre alanında işbirliğini geliştirme yolundaki isteklerini ifade ederek,

Bugünkü ve gelecek nesillerin refahı açısından, çevrenin korunmasında ve iyileştirilmesinde, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının önemini kabul ederek,

Özellikle; yoksulluğun sonlandırılması, sürdürülebilir geçim kaynakları ve çevresel sürdürülebilirlik amaçları gibi uluslararası kalkınma hedeflerinin teşvik edilmesi ve başarılması için harcanacak ortak çabaların önemini kabul ederek,

Böyle bir işbirliğinin; Tarafların ortak çıkarlarına ve onların, ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunmaya hizmet edeceğini dikkate alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmıştır:

Madde 1

Ekosistemin korunmasına ve kullanılmasına yönelik dengeli bir yaklaşım ile kirliliğin azaltılması ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması için, Taraflar; eşitlik, fayda ve mütekabiliyet esasına dayanarak, bilgi, deneyim, en iyi uygulamalar ve teknoloji paylaşımı yoluyla işbirliği yapacaktır.

Madde 2

Taraflar alt bölümde belirtilen konularda işbirliği yapacaktır:

Çevre Yönetimi

- 1) Entegre atık yönetimi,
(Belediye atığı, ambalaj atığı, tıbbi atık, tarım atığı, sanayiden kaynaklanan tehlikeli ve tehlikesiz atık, atık bertaraf tesislerinin projelendirilmesi, yapımı ve işletilmesi),
- 2) Entegre atık su yönetimi,
- 3) Deniz çevresinin kirlilikten korunması için faaliyetler,
- 4) Hava kalitesi yönetimi,
(Isınma, sanayi ve ulaşım ötürü hava kirliliği ve hava kalitesini izleme),
- 5) Uzun menzilli sınır ötesi hava kirliliği ve toz taşınımı,
- 6) Çevresel gürültü yönetimi,
- 7) İklim değişikliği,
(adaptasyon, azaltım, raporlama, emisyon ticareti),
- 8) Yeşil ekonomi,
- 9) Kimyasallar yönetimi,
- 10) Büyük endüstriyel kaza riski taşıyan tesislerin belirlenmesi, tehlikeli maddelerin yayılmasına neden olacak kazaların önlenmesi ve bu tür kazalar meydana gelirse etkilerinin azaltılması,

Temiz Üretim ve Sürdürülebilir Tüketim

- 11) Atık suyun geri kazanımı teknolojileri,
- 12) Entegre kirlilik önleme ve kontrolü, mevcut en iyi teknikler,

Çevresel Uygunluk Zinciri

- 13) Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) ve stratejik çevresel değerlendirme,
- 14) Çevre izin ve lisans işlemleri,
- 15) Çevre denetimi,
- 16) Çevre izleme ve ölçüm yöntemleri,
(Baca gazı kirleticilerini ve atık su arıtma tesislerinin deşarjlarını izleme),

Korunan Alanlar

- 17) Korunan alanlarda biyolojik çeşitliliğin korunmasının teşvik edilmesi,
- 18) Korunan alanların yönetimi ve bu alanlarda eko-turizmin geliştirilmesi ve uygulanması,

Çevre Bilgi Sistemleri

- 19) Elektronik çevre uygulamaları,
(e-ÇED, e-izin / e-lisans, e-denetim, e-yeterlik, atık yönetimi uygulaması ve diğer çevre bilgi sistemleri),
- 20) Çevre durumu raporları,
- 21) Çevresel coğrafi bilgi sistemlerinin geliştirilmesi,

Kapasite Geliştirme

- 22) Çevre eğitimi ve kamu bilincinin artırılması,
- 23) Çevre kurumlarının kapasitesinin artırılması.

Madde 3

Taraflar; 2. maddede belirtilen konular üzerinde:

- 1) Eğitim programları, toplantılar, konferanslar ve sempozyumlar düzenleme,
  - 2) Bilimsel ve teknik ziyaret programları düzenleme,
  - 3) Araştırmacıların, danışmanların, uzmanların ve sivil toplum kuruluşu üyelerinin ve temsilcilerinin karşılıklı ziyaretlerini düzenleme,
  - 4) Araştırmalar, gelişmeler ve uygulama faaliyetleri üzerine bilgi, uzmanlık ve belgelerin değişimi,
  - 5) Projeler geliştirme,
- faaliyetleri ile işbirliği yapacaktır.

Madde 4

Taraflar, kendi ulusal mevzuatları ile taraf oldukları ilgili Uluslararası Anlaşmalar için tahsis edilmiş olan mali kaynaklar çerçevesinde işbirliği yapacaktır.

Taraflar; uzlaşılan alanlarda uzman değişimi yapacaktır ve ulaşım, iâşe ve ibate masrafları gönderen Ülke tarafından karşılanacaktır.

Madde 5

Taraflar; hükümet kurumlarını, akademik kurumları, özel sektörü ve sivil toplum kuruluşlarını, işbu Mutabakat Zaptının kapsamında yer alan işbirliği faaliyetlerine katılım sağlamaya davet edebilir.

Madde 6

Taraflar; işbu Mutabakat Zaptının uygulanması için, alt bölümde belirtilen Kurumları yetkili otorite olarak tayin etmiştir:

- 1) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
- 2) Katar Devleti Hükümeti adına: Çevre Bakanlığı.

Madde 7

Yürürlüğe girişinin ardından; işbu Mutabakat Zaptının çerçevesinde işbirliği faaliyetlerinin etkili bir şekilde uygulanmasının sağlanması için, Taraflarca; bir Ortak Komite kurulacaktır ve şu şekilde çalıştırılacaktır:

- 1) Her bir Taraf; işbu Mutabakat Zaptında öngörülen işbirliği alanlarının yönetiminden sorumlu olacak bir Ulusal Koordinatörü, işbu Mutabakat Zaptının yürürlüğe girmesinin ardından 3 (üç) ay içinde, tayin edecektir.

Ulusal Koordinatörler en az Daire Başkanı düzeyinde olacaktır.

Her bir Taraf; birbirine, tayin ettiği Ulusal Koordinatörünün ismini bildirecektir.

- 2) Ulusal Koordinatörler; işbu Mutabakat Zaptının 2. Maddesinde öngörülen işbirliği alanları üzerine Ortak Çalışma Programlarının yapılması için işbirliğinde bulunacaktır.
- 3) Ulusal Koordinatörler; işbirliği alanlarının görüşülmesi için üzerinde karşılıklı mutabık kalınacak tarihlerde düzenlenebilecek olan Ortak Komite Toplantılarına eşbaşkanlık yapacaktır ve Ortak Komite tarafından alınacak tavsiyelerin uygulanmasını izleyecektir.
- 4) Ortak Komite Toplantıları; alternatifli olarak, yılda bir defa, Türkiye’de ve Katar’da yapılacaktır.

Madde 8

Taraflar; ulusal mevzuatlarına uygun olarak; işbirliği sonuçlarını, karşılıklı yazılı rızaları da alınarak, üçüncü Taraflar ile paylaşmak için anlaşabilir.

Madde 9

İşbu Mutabakat Zaptında yer alan hiçbir husus; Tarafların, taraf olduğu diğer Uluslararası Anlaşmalar altında bulunan mevcut haklarını ve yükümlülüklerini etkileyecek şekilde yorumlanamaz.

Madde 10

İlgili ulusal düzenlemelere ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Katar Devleti'nin taraf olduğu Uluslararası Antlaşmalara uygun olarak Taraflar; işbu Mutabakat Zaptına göre transfer edilen veya oluşturulan fikri mülkiyet haklarının etkili korunmasını garanti eder.

İşbu Mutabakat Zaptı kapsamında "fikri mülkiyetten"; 14 Temmuz 1967 tarihinde, Stockholm'de imzalanan "Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nü Kuran Sözleşme"nin 2. maddesinde kayıtlı tanım anlaşılacaktır.

Madde 11

İşbu Mutabakat Zaptının yorumlanmasından veya uygulanmasından kaynaklanabilecek herhangi bir uyuşmazlık, Taraflar arasında müzakereler yolu ile dostça çözülecektir.

Madde 12

İşbu Mutabakat Zaptı, Tarafların karşılıklı yazılı rızaları ile herhangi bir zamanda değiştirilebilir. Değişiklikler, işbu Mutabakat Zaptının 13. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen işleme göre yürürlüğe girecektir.

Madde 13

İşbu Mutabakat Zaptı; Tarafların; işbu Mutabakat Zaptının yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını, birbirlerine; diplomatik yollar aracılığıyla bildirdikleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı; bir (1) yıl süre ile yürürlükte kalacak ve Taraflardan biri, karşı Tarafa; Mutabakat Zaptını sona erdirmeye niyetini; yürürlük süresi dolmadan 6 (altı) ay önce, diplomatik yollar aracılığıyla, yazılı olarak bildirmediği sürece, 1'er (birer) yıllık süreler halinde, otomatik olarak uzatılacaktır.

Her bir Taraf, diğer Tarafa; diplomatik yollar aracılığıyla, yazılı olarak bildirerek, işbu Mutabakat Zaptını herhangi bir zamanda sona erdirmeye yetkilidir. Bu durumda, işbu Mutabakat Zaptı; yazılı bildirim alınığı tarihten 3 (üç) ay sonra sona erdirilmiş olacaktır.

Taraflar aksi bir anlaşmaya varmadıkça, işbu Mutabakat Zaptının sona ermesi; Mutabakat Zaptı gereğince üzerinde anlaşmaya varılan ve sona erme öncesinde başlatılan projelerin ve faaliyetlerin geçerliliğini ve süresini tamamlanana kadar etkilemeyecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı; Doha'da 02 Aralık 2015 tarihinde, Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinin her birinden 2 (ikişer) orijinal nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

Yorum farklılığı olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

KATAR DEVLETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Fatma Güldemet SARI
Çevre ve Şehircilik Bakanı

Ahmed Bin Amer Al Himaidi
Çevre Bakanı

مذكرة تفاهم

بين

حكومة جمهورية تركيا و حكومة دولة قطر في مجال البيئة

ان حكومة جمهورية تركيا ،

وحكومة دولة قطر ،

والمشار إليهما فيما بعد بـ (الطرفان)،

رغبة منهما في تعزيز علاقات الصداقة والشراكة الاستراتيجية بين البلدين وتطوير التعاون في مجال البيئة،

وإدراكاً منهما لأهمية التنمية المستدامة في حماية وتحسين البيئة من أجل رفاهية الاجيال الحاضرة والمستقبلية،

وإدراكاً منهما لأهمية المساعي التعاونية لتعزيز وتحقيق الأهداف التنموية المتفق عليها دولياً، وخاصة الأهداف المتعلقة باستئصال الفقر، وسبل العيش المستدام والاستدامة البيئية.

وإذ يدركان أن هذا التعاون يخدم مصالحهما المشتركة ويساهم في تعزيز التنمية الاجتماعية والاقتصادية للطرفين ،

قد اتفقتا على ما يلي:

مادة (1)

بهدف تخفيض التلوث البيئي وضمان الاستدامة البيئية بالتوازن بين حماية واستخدام النظم البيئية، يتعاون الطرفان من خلال تقاسم المعرفة والخبرات وأفضل الممارسات والتكنولوجيا، على أساس المساواة والمنفعة والمعاملة بالمثل.

مادة (2)

ينعاون الطرفان في المجالات التالية :-

الإدارة البيئية

1. الإدارة المتكاملة للنفايات (النفايات البلدية ونفايات التغليف والنفايات الطبية والنفايات الزراعية، وكذلك النفايات الخطرة وغير الخطرة الناتجة عن الصناعة والمشاريع والبناء وتشغيل مرافق التخلص من النفايات).

2. الإدارة المتكاملة للمياه الملوثة.
3. أنشطة حماية البيئة البحرية من التلوث.
4. إدارة جودة الهواء (تلوث الهواء الناتج عن التدفئة المنزلية، الصناعة والنقل ومراقبة جودة الهواء).
5. تلوث الهواء بعيد المدى عبر الحدود وانتقال الغبار.
6. إدارة الضوضاء البيئية.
7. التغير المناخي (التكيف، التخفيف، إعداد التقارير، تداول الانبعاثات).
8. الاقتصاد الأخضر.
9. إدارة المواد الكيميائية.
10. تحديد المصانع التي تولد مخاطر محتملة للحوادث الصناعية الكبرى، والوقاية من مثل هذه الحوادث التي سوف تؤدي إلى تسرب المواد الخطرة والتخفيف من آثارها عند وقوعها.

الإنتاج النظيف والاستهلاك المستدام

11. تقنيات إعادة التدوير للمياه الملوثة.
12. أفضل التقنيات الحالية للمنع والمكافحة المتكاملة للتلوث.

سلسلة الالتزام البيئي

13. تقييم الأثر البيئي، والتقييم البيئي الاستراتيجي.
14. إجراءات التراخيص والتصاريح البيئية.
15. التدقيق البيئي.
16. الرقابة البيئية وطرق القياس (مراقبة ملوثات غاز المداخن وتصريف مرافق معالجة المياه الملوثة).

المناطق المحمية

17. تعزيز المحافظة على التنوع الحيوي في المناطق المحمية.
18. إدارة المناطق المحمية وتطوير وتطبيق أنشطة السياحة البيئية في تلك المناطق.

نظم المعلومات البيئية

19. التطبيقات البيئية الإلكترونية (التقييم الإلكتروني للأثر البيئي والتصاريح الإلكترونية / التراخيص الإلكترونية والتدقيق، والتأهيل الإلكتروني وتطبيق إدارة النفايات وكذلك نظم المعلومات البيئية الأخرى).

20. تقارير الحالة البيئية.

21. تطوير نظم المعلومات الجغرافية البيئية.

بناء القدرات

22. التعليم البيئي ورفع مستوى الوعي العام.

23. زيادة قدرة المؤسسات البيئية.

مادة (3)

يتعاون الطرفان في المجالات المحددة في المادة (2) من خلال الآتي:-

1. تنظيم برامج تدريبية ، وملتقيات ، ومؤتمرات وندوات.
2. تنظيم برامج زيارات علمية وتقنية.
3. تنظيم زيارات متبادلة للباحثين ، والمستشارين ، والخبراء ، واعضاء المنظمات وممثلي المنظمات غير الحكومية.
4. تبادل المعلومات والمعرفة والوثائق المتعلقة بالتطوير، والبحوث، وتنفيذ الانشطة.
5. تطوير المشاريع.

مادة (4)

يتعاون الطرفان في إطار التشريعات الوطنية المعمول بها لدى كل من الطرفين، والموارد المالية المخصصة لتنفيذ الاتفاقيات الدولية ذات الصلة التي يكونان طرفين فيها.

ويتبادل الطرفان الخبراء في المجالات المتفق عليها على أن يقوم الطرف الموفد بتحمل نفقات السفر والوجبات والإقامة.

مادة (5)

يجوز للطرفين دعوة المؤسسات الحكومية، والمعاهد الأكاديمية والقطاعات الخاصة والمنظمات غير الحكومية للمشاركة في أنشطة التعاون في اطار هذه المذكرة .

مادة (6)

يعين الطرفان المؤسستين المذكورتين أدناه كسلطتين مختصتين لأغراض تنفيذ هذه المذكرة:

1- عن حكومة الجمهورية التركية: وزارة البيئة والتحضر .

2- عن حكومة دولة قطر : وزارة البيئة.

مادة (7)

بعد دخول هذه المذكرة حيز النفاذ، يشكل الطرفان لجنة مشتركة لضمان التنفيذ الفعال للأنشطة التعاونية في اطار هذه المذكرة تعمل كالتالي :-

1. يقوم كل طرف في خلال (3) ثلاثة أشهر بعد سريان العمل بهذه المذكرة بتعيين منسق وطني واحد ليكون مسؤولاً عن إدارة مجالات التعاون المنصوص عليها في هذه المذكرة.
2. يجب أن يكون المنسق الوطني على الأقل، في مستوى مدير إدارة، ويتعين على كل طرف إخطار الطرف الآخر باسم المنسق الوطني الذي تم تعيينه.
3. يتعين على المنسقين الوطنيين التعاون لإعداد برامج العمل المشتركة في مجالات التعاون المحددة في المادة (2) من هذه المذكرة.
4. يشارك المنسقان الوطنيان في رئاسة اجتماعات اللجنة المشتركة التي يتم عقدها في التواريخ المتفق عليها بصورة مشتركة لمناقشة مجالات التعاون، كما يقومان بمراقبة تنفيذ توصيات اللجنة المشتركة.
4. تعقد اللجنة المشتركة اجتماعاً واحداً كل عام بالتناوب في كل من تركيا وقطر .

مادة (8)

يجوز للطرفين الاتفاق كتابة، على مشاركة نتائج التعاون بينهما مع أطراف ثالثة وفقاً لتشريعاتهما الوطنية.

مادة (9)

لا يجوز تفسير أي حكم من أحكام هذه المذكرة على أنه يؤثر على الحقوق والالتزامات القائمة للطرفين بموجب الاتفاقيات الدولية الأخرى التي يكون كل من الطرفين طرفاً فيها.

مادة (10)

يتعين على الطرفين، ووفقاً للتشريعات الوطنية الخاصة بهما والمعاهدات الدولية، التي يكون كل من جمهورية تركيا ودولة قطر طرفاً فيها، ضمان الحماية الفعلية لحقوق الملكية الفكرية الناشئة او المحولة في اطار هذه المذكرة .

ولأغراض هذه المذكرة ، يندرج مفهوم الملكية الفكرية في المعنى الوارد في المادة (2) من اتفاقية إنشاء المنظمة العالمية للملكية الفكرية التي وقعت في ستوكهولم في 14 يوليو 1967.

مادة (11)

أي خلاف قد ينشأ حول تفسير أو تنفيذ هذه المذكرة تتم تسويته ودياً عن طريق المفاوضات بين الطرفين.

مادة (12)

يجوز تعديل أحكام هذه المذكرة باتفاق خطي مشترك بينهما وفي أي وقت، وتدخل هذه التعديلات حيز النفاذ وفقاً للإجراءات المدرجة بالفقرة (1) من المادة (13) من هذه المذكرة.

مادة (13)

تدخل هذه المذكرة حيز النفاذ اعتباراً من تاريخ استلام آخر اشعار خطي يُخطر فيه الطرفان بعضهما البعض، عبر القنوات الدبلوماسية، باستكمال إجراءاتهما القانونية الداخلية اللازمة لدخولها حيز النفاذ.

وتظل هذه المذكرة سارية المفعول لمدة (1) سنة واحدة، وتجدد تلقائياً لفترات (1) سنة واحدة متعاقبة ، ما لم يخطر أحد الطرفين الطرف الآخر كتابة عبر القنوات الدبلوماسية، برغبته في انقائها، وذلك بفترة (6) ستة أشهر على الأقل قبل تاريخ انتهائها.

كما يحق لكل طرف إنهاء هذه المذكرة، في أي وقت، بإخطار الطرف الآخر كتابة عبر القنوات الدبلوماسية وفي هذه الحالة يتم إنهائها خلال (3) ثلاثة أشهر بعد استلام ذلك الإخطار.

ولا يؤثر إنهاء أو انتهاء هذه المذكرة على صلاحية ومدة المشاريع والأنشطة المتفق عليها بموجب هذه المذكرة والتي تم البدء بها قبل ذلك الإنهاء، وذلك لحين استكمالها، ما لم يتفق الطرفان على خلاف ذلك.

حُررت هذه المذكرة ووقعت في مدينة الدوحة بتاريخ 1437/2/20 هجرية الموافق 2015/12/2 ميلادية، من نسختين أصليتين بكل من اللغات التركية والعربية والانجليزية، ولكل منها ذات الحجية، وفي حال الاختلاف في التفسير يرجح النص المحرر باللغة الانجليزية.

عن

حكومة دولة قطر

أحمد بن عامر الحميدي

وزير البيئة

عن

حكومة جمهورية تركيا

فاطمة غولدمت ساري

وزير البيئة والتحضر

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF QATAR
ON COOPERATION
IN THE FIELD OF ENVIRONMENT

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the State of Qatar hereinafter referred to as "The Parties";

Expressing the desire to strengthen the friendly relations and strategic partnership between the two countries and to develop cooperation in the field of environment,

Acknowledging the significance of sustainable development approach for the protection and improvement of environment for the well-being of the present and future generations,

Acknowledging the importance of cooperative efforts to promote and achieve the internationally agreed development goals, particularly goals on poverty eradication, sustainable livelihoods and environmental sustainability,

Noting that such cooperation would serve common interests of the Parties and contribute to their economic and social development,

Have agreed as follows:

Article (1)

In order to reduce pollution and ensure environmental sustainability, with a balanced approach on protection and use of the ecosystems, The Parties shall cooperate through sharing of knowledge, experience, best practices and technology on the basis of equity, benefit and reciprocity.

Article (2)

The Parties shall cooperate in the following subjects:

Environmental Management

- 1) Integrated waste management,
(Municipal waste, packaging waste, medical waste, agricultural waste, hazardous and non-hazardous waste resulting from the industry, the project, construction and operation of waste disposal facilities),
- 2) Integrated waste water management,
- 3) Activities for protection of marine environment from pollution,
- 4) Air quality management,
(Air pollution due to domestic heating, industry and transportation and air quality monitoring),
- 5) Long-range transboundary air pollution and dust transport,
- 6) Environmental noise management,
- 7) Climate change,
(Adaptation, mitigation, reporting, emission trading),
- 8) Green economy
- 9) Chemicals management,
- 10) Identification of plants creating potential risks for major industrial accidents, prevention of such accidents which will cause spillage of hazardous materials and mitigating their effects once they occur.

Clean Production and Sustainable Consumption

- 11) Recycling technologies for waste water,
- 12) Integrated pollution prevention and control, best available techniques,

Environmental Compliance Chain

- 13) Environmental impact assessment (EIA) and strategic environmental assessment,
- 14) Environmental permit and licensing procedures,
- 15) Environmental auditing,
- 16) Environmental monitoring and measuring methods,
(Monitoring flue gas pollutants and discharges of waste water treatment facilities),

Protected Areas

- 17) Promotion of biodiversity conservation in protected areas,
- 18) Management of protected areas and development and implementation of eco-tourism activities in such areas,

Environmental Information Systems

- 19) Electronic environmental applications,
(e-EIA, e-permit / e-license, e-audit, e-qualification, waste management application and other environmental information systems),
- 20) Environmental status reports,
- 21) Developing environmental geographic information systems,

Capacity Building

- 22) Environmental education and raising public awareness,
- 23) Increasing the capacity of environmental institutions.

Article (3)

The Parties shall cooperate on the subjects set out in article 2 through:

- 1) Organization of training programmes, meetings, conferences and symposia,
- 2) Organization of scientific and technical visiting programmes,
- 3) Organization of reciprocal visits of researchers, consultants, experts and members and representatives of non-governmental organizations,
- 4) Exchange of information, know-how and documents on researches, developments and implementation activities,
- 5) Developing projects.

Article (4)

The Parties shall cooperate within the framework of the national legislation of each Party and financial resources allocated for relevant International Agreements to which they are party.

The Parties shall exchange expert in the agreed fields and the travel, food and accommodation expenses shall be covered by the sending Party.

Article (5)

The Parties may invite government institutions, academic institutions, private sector and non-governmental organizations to participate in the cooperation activities within the context of this Memorandum of Understanding.

Article (6)

The Parties shall assign the below-mentioned institutions as the competent authorities, for the purpose of the enforcement of this Memorandum of Understanding,

- 1) Ministry of Environment and Urbanization: on behalf of the Government of the Republic of Turkey,
- 2) Ministry of Environment: on behalf of the Government of the State of Qatar.

Article (7)

Following its entry into force, to ensure the efficient implementation of cooperation activities within the framework of this Memorandum of Understanding, a Joint Committee shall be established by the Parties and operated as follows:

- 1) Each Party shall designate a National Coordinator to be responsible for the management of cooperation areas stipulated herein, within 3 (three) months following the entry into force of this Memorandum of Understanding.

The National Coordinators shall be at least in the level of Head of Department.

Each Party shall notify the other regarding the name of the National Coordinator they designated.

- 2) The National Coordinators shall cooperate to draw up the Joint Working Programmes in the cooperation areas stipulated in Article (2) of this Memorandum of Understanding.
- 3) The National Coordinators shall co-chair the Meetings of the Joint Committee that may convene on the mutually agreed dates in order to discuss cooperation areas and shall monitor the implementation of the recommendations made by the Joint Committee.
- 4) The Meetings of the Joint Committee shall take place once a year, alternatively, in Turkey and Qatar.

Article (8)

The Parties may agree to share the results of their cooperation, by mutual written consent, with third Parties in conformity with their national legislations.

Article (9)

Nothing in this Memorandum of Understanding shall be construed in a way to affect current rights and obligations of The Parties under other International Agreements to which they are Parties.

Article (10)

The Parties, in accordance with the respective national legislations and International Treaties to which the Republic of Turkey and the State of Qatar are Parties shall ensure effective protection of the intellectual property rights transferred or created under this Memorandum of Understanding.

For the purpose of this Memorandum of Understanding, the "intellectual property" is understood to stand for what is set out in article 2 of the "Convention Establishing the World Intellectual Property Organization", signed in Stockholm on 14th of July, 1967.

Article (11)

Any dispute that may arise from interpretation or enforcement of this Memorandum of Understanding shall be resolved amicably through negotiations between the Parties.

Article (12)

This Memorandum of Understanding may be amended through mutual written consent of the Parties at any time. The amendments shall enter into force according to the procedure set out in paragraph 1 of article 13 of this Memorandum of Understanding.

Article (13)

This Memorandum of Understanding shall enter into force on the date of the receipt of the final written notification by which the Parties notify each other, through diplomatic channels, of the completion of their internal legal procedures required for its entry into force.

This Memorandum of Understanding shall remain in force for a period of 1 (one) year and shall be automatically extended for successive periods of 1 (one) year, unless one of the Parties notifies the other in written through diplomatic channels of its intention to terminate the Memorandum of Understanding at least 6 (six) months prior to its expiration.

Each Party is entitled to terminate this Memorandum of Understanding at any time by notifying the other Party in written through diplomatic channels. In this case, this Memorandum of Understanding shall be terminated within 3 (three) months after the date of the receipt of the notification.

The termination of this Memorandum of Understanding shall not affect the validity and duration of the projects and activities agreed upon pursuant to the Memorandum of Understanding and initiated prior to such termination, until their completion, unless the parties agree otherwise.

Signed in Doha, on 2 December 2015 , in 2 (two) original copies, each in Turkish, Arabic and English languages, all texts being equally authentic.

In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**ON BEHALF OF
THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

**ON BEHALF OF
THE GOVERNMENT OF
THE STATE OF QATAR**

**Fatma Güldemet SARI
Minister of
Environment and Urbanization**

**Ahmed Bin Amer Al Himaidi
Minister of Environment**